

УДК 616-072:378.046.4

Післядипломне навчання лікарів з методів функціональної діагностики

О.Й. Жарінов¹, В.О. Куць¹, О.А. Єпанчинцева^{1,2}, Г.П. Вережнікова¹,
Л.О. Ткаченко¹, Н.О. Мохначова¹, Н.Ю. Васильєва¹

¹ Національна медична академія післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика МОЗ України, Київ

² ДУ «Інститут серця МОЗ України», Київ

КЛЮЧОВІ СЛОВА: післядипломна освіта, функціональна діагностика

Спеціальність «функціональна діагностика» входить до номенклатури лікарських спеціальностей в Україні. Вона охоплює неінвазивні методи інструментальної діагностики хвороб серцево-судинної системи, нервової системи і легень. В Україні первинну підготовку спеціалістів з функціональної діагностики (4 місяці) та передатестаційні цикли проводять кафедри у Києві, Харкові, Львові, Запоріжжі, Кривому Розі та Чернівцях. Водночас у країнах Євросоюзу навчання з методів функціональної діагностики серцево-судинних хвороб здійснюється в рамках резидентури з кардіології (для цього виділено достатньо часу), а з функціональної діагностики в неврології та пульмонології – входить до програми підготовки спеціалістів з відповідних спеціальностей. Крім того, в Євросоюзі окремо здійснюється підготовка за субспеціальностями «клінічна електрофізіологія серця», «нейрофізіологія» тощо.

На цей час у всіх обласних, міських і районних багатопрофільних лікарнях України, спеціалізованих клініках працюють відділення/кабінети функціональної діагностики, де концентруються інструментальні методи дослідження та працює відповідно підготовлений персонал. Крім того, у кожній області організовано діагностичні центри, в яких є відділення функціональної діагностики. Всього в Україні понад 1200 штатних посад лікарів з функціональної діагностики. При МОЗ України створена робоча група із вдосконалення нормативних документів з функціональної діагностики, розроблено проекти Наказів МОЗ України «Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних ха-

рактеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» і «Про вдосконалення організації і роботи системи функціональної діагностики у закладах охорони здоров'я України», готуються стандарти щодо застосування низки методів функціональної діагностики.

Потреба в підготовці та вдосконаленні спеціалістів очевидна. Водночас існує необхідність підвищення рівня підготовки з функціональної діагностики для лікарів суміжних спеціальностей, передусім кардіологів, неврологів і пульмонологів, а також терапевтів і лікарів загальної практики. Можливий шлях вирішення вказаної проблеми, який використовується у країнах Євросоюзу та відповідає принципам Болонського процесу, – істотне збільшення терміну підготовки з відповідних базових спеціальностей, що дозволяє ввести у програми резидентури/спеціалізації повноцінну підготовку з методів функціональної діагностики. Крім того, потрібно більше впроваджувати одно- або двотижневі цикли тематичного вдосконалення з окремих методів дослідження хворих.

Підготовка лікарів у НМАПО ім. П.Л. Шупика здійснюється на кафедрі функціональної діагностики (раніше – в складі кафедри кардіології і функціональної діагностики, а з 2014 р. – на окремій кафедрі), яка є опорною в Україні. Підготовка лікарів проходить на клінічній базі кафедри в Інституті серця МОЗ України (директор – член-кореспондент НАМН України, професор Б.М. Тодуров). Співробітники кафедри працюють на базі консультативно-діагностичного відділення центру, де здійснюються ехокардіо-

Жарінов Олег Йосипович, д. мед. н., проф., зав. кафедри
02660, м. Київ, вул. Братиславська, 5а
Тел. +380 (44) 291-61-30. E-mail: oleg_zharinov@hotmail.com

графічні дослідження (зокрема черезстравохідна ехокардіографія, доплер-ехокардіографія, стрес-ехокардіографія), дуплексне сканування периферичних судин, холтерівське моніторування ЕКГ, добове моніторування артеріального тиску, навантажувальні проби на велоергометрі та тредмілі, електроенцефалографія, спірографія. На базі відділення лікування порушень серцевого ритму здійснюються електрофізіологічні дослідження. Спільно зі співробітниками Інституту серця кафедра регулярно проводить науково-практичні конференції, на яких розглядаються аспекти діагностики та лікування серцево-судинних хвороб.

На кафедрі регулярно проводяться цикли тематичного вдосконалення «Функціональна діагностика в кардіології», «Холтерівське моніторування ЕКГ», «Ехокардіографія», «Черезстравохідна ехокардіографія», «Клінічна електрокардіографія», «Основи електроенцефалографії» та інші. У 2015 р. видано оновлені тести з функціональної діагностики із залученням співробітників профільних кафедр Харківської медичної академії післядипломної освіти та Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького; видано навчальні посібники з навантажувальних проб, холтерівського моніторування ЕКГ, електрокардіографії, атлас для практичних занять «Практикум з електрокардіографії». Постійно

ведеться робота з оновлення навчальних програм циклів спеціалізації та передатестаційних циклів з урахуванням зміни пріоритетів у викладанні функціональної діагностики. Зокрема останнім часом на кафедрі суттєво розширено викладання методів ультразвукового дослідження судинного русла, ехокардіографії, черезстравохідної ехокардіографії, холтерівського та фрагментарного моніторування ЕКГ, тредмілєргометрії, електроенцефалографії.

Існує очевидна потреба у якнайшвидшому підписанні наказів МОЗ України з організації системи функціональної діагностики, підготовці стандартів основних методів дослідження, а також у подальшому вдосконаленні викладання функціональної діагностики в системі післядипломної медичної освіти. Очевидно, його перспективи залежать від загального розвитку післядипломної освіти, зокрема можливості кількарізового збільшення терміну навчання з базових спеціальностей (кардіології, неврології, пульмонології), що дало б змогу інтегрувати у відповідні програми спеціалізації/резидентури викладання методів функціональної діагностики. Втім, незалежно від темпу цієї еволюції, гостра потреба в підготовці вузьких спеціалістів, які досконало володіють методами неінвазивного інструментального обстеження при серцево-судинній та неврологічній патології, зберігатиметься й надалі.

Надійшла 31.05.2016 р.

Последипломное обучение врачей методам функциональной диагностики

О.И. Жаринов¹, В.А. Куць¹, О.А. Епанчинцева^{1,2}, А.П. Вережникова¹, Л.А. Ткаченко¹, Н.А. Мохначева¹, Н.Ю. Васильева¹

¹ *Национальная медицинская академия последипломного образования им. П.Л. Шупика МЗ Украины, Киев*

² *ГУ «Институт сердца МЗ Украины», Киев*

Статья посвящена вопросам первичной подготовки и повышения профессионального уровня специалистов по функциональной диагностике в Украине. Подчеркивается необходимость повышения качества подготовки врачей смежных специальностей и модернизации системы функциональной диагностики в Украине. Предлагаются возможные пути решения проблемы с учетом опыта других стран.

Ключевые слова: последипломное образование, функциональная диагностика.

Postgraduate education of physicians on functional diagnostics methods

O.J. Zharinov¹, V.O. Kuts¹, O.A. Yepanchintseva^{1,2}, G.P. Verezhnikova¹, L.O. Tkachenko¹, N.O. Mokhnachova¹, N.Yu. Vasilyeva¹

¹ *Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Kyiv, Ukraine*

² *Heart Institute of Healthcare Ministry of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

The article is devoted to the issues of the primary and postgraduate education of the functional diagnostics physicians in Ukraine. It emphasizes the need to improve the quality of training of physicians and allied health professions and functional diagnostics system modernization in Ukraine. Possible solutions to the problem taking into account the experience of other countries are proposed.

Key words: postgraduate education, functional diagnostics.